

Botox tegen hoofdpijn

Kaakchirurg Jurjen Schortinghuis (links) en arts Mark Contini ontdekten dat het cosmetische middel botox ook patiënten helpt die kampen met extreme hoofdpijn.

Botox helpt tegen rimpels, maar blijkt ook effectief bij patiënten met extreme hoofdpijn. Twee artsen van een kliniek in Emmen richten zich als eersten in het Noorden op deze vorm van pijnbestrijding. „Onze resultaten liegen niet.”

TEKST STEF ALTENA
FOTO BOUDEWIJN BENTING

Botox is al jaren populair bij mannen en vrouwen die af willen van hun kraaienpootjes en fronsende voorhoofden. Minder bekend is dat behandelingen met het neurotoxische gif ook aan een opmars bezig zijn bij een heel andere groep: mensen met extreme hoofdpijn. Elke maand melden zich zo'n vijftig van hen in de JC Kliniek in Emmen. Daar zijn ze ervan overtuigd dat voor veel mensen met migraine, spanningshoofdpijn en clusterhoofdpijn een goed gezette spuit de oplossing kan zijn.

Even voor de duidelijkheid, zeggen Jurjen Schortinghuis (MKA-chirurg) en Mark Contini (basisarts): cosmetische ingrepen doen ze ook gewoon. Maar een steeds groter deel van hun agenda wordt ingenomen door de hoofdpijnpatiënten. „Dat is iets prachtigs”, zegt Schortinghuis. „Mensen van hun pijn afhelfen. Uiteindelijk ben je daarvoor dokter geworden.”

TANDENKNARSEN

Al jaren behandelt Contini rimpels door op de juiste plek injecties te zetten in met name het gezicht. Botox verslapt de spieren en blokkeert de zenuwimpuls, waardoor de spier niet meer samentrekt. Dit is de reden dat het ook werkt bij niet-cosmetische problemen zoals extreem tandenknarsen en kaakklemmen. Hier krijg je vergrote kaakspieren van. „Heeft iemand dat, dan zien we dat direct aan de vorm van de kaak”, zegt Contini.

Een paar jaar geleden had hij zo'n patiënt in de stoel. Enkele weken na de injecties meldde ze zich bij hem. „Ze had geen last meer van klemmende kaken, maar het gekke was dat ook haar chronische hoofdpijn over was”, zegt Contini.

„Ik zag dit vaker, begon een patroon te herkennen en dat heeft me aan het denken gezet. Zou het ook andersom werken: dus prikken tegen hoofdpijn? Het antwoord is in veel gevallen: ja. Dat durf ik na honderden gelukke gevallen wel te stellen.”

HEEL GOEDE CIJFERS

Zijn stelling is dat veel zware hoofdpijn een gevolg is van een te hoge spierspanning in het gezicht, vaak veroorzaakt door stress. „Neem je die spanning weg met botox, dan verdwijnt ook de hoofdpijn.”

Wetenschappelijk bewijs voor deze stelling ontbreekt nog. Het staat bovendien haaks op het idee dat clusterhoofdpijn en migraine gezien worden als neurologisch probleem. „Wij waren zelf ook sceptisch”, zegt Schortinghuis. „Maar onze resultaten liegen niet.”

In 2022 hebben de artsen een tijd gemonitord wat hun behandeling deed. „Van de eerste 150 hoofdpijnpatiënten van dat jaar was de helft na drie maanden pijnvrij. Zo'n 30 procent was 'nagenoeg pijnvrij' en van de laatste 20 procent hebben we onvoldoende

gegevens. Dat zijn heel goede cijfers bij mensen die ervoor veel pijn leden.”

De behandeling wordt overigens (nog) niet vergoed door de zorgverzekeraar.

CHRONISCHE MIGRAINE

De artsen van de JC Kliniek zijn zeker niet de enigen in Nederland die botox inzetten tegen hoofdpijn. Ook neurologen passen soms botox toe bij een deel van patiënten die leiden aan chronische migraine (zie kader), maar dan wordt volgens een strikt protocol vooral boven op de schedel geprikt en in de nek.

Contini en Schortinghuis geloven dat ze verder zijn dan andere cosmetische klinieken, vanwege de anatomische kennis die Schortinghuis heeft als kaakchirurg.

„Veel collega's zetten de prik op de plek waar het pijn doet, maar zo werken spieren niet”, zegt de chirurg. Hij laat een plaatje van het spierpakket op het hoofd zien en beweegt zijn vinger van de kaak naar ver boven het oor. „Soms moet je hier prikken, om helemaal daar effect te krijgen.”

SYMPTOOMBESTRIJDING

Weten waar je moet prikken is een heel belangrijk onderdeel van hun aanpak, zeggen beide artsen. Daarbij erkennen ze dat het symptoombestrijding is.

Hoofdpijn = spierpijn + peespijn + psychische pijn

„De oorzaak van de pijn is niet weg. De formule die wij gebruiken is: hoofdpijn = spierpijn + peespijn + psychische pijn”, zegt Contini. „Aan die peespijn kunnen we ook wat doen, met een lokale ontstekingsremmer bijvoorbeeld. Maar waar het allemaal vandaan komt – en heel vaak is dat stress – daarmee moet de patiënt zelf aan de slag. Ik kan je vertellen dat dit veel beter lukt zodra de hoofdpijn is weggenomen. We noemen dit de holistische aanpak. De botox is daar slechts een onderdeel van.”

Dat hun botoxaanpak werkt, daaraan twifelen Schortinghuis en Contini niet meer. Het schort alleen nog aan wetenschappelijke onderbouwing. „We hebben al toestemming van het Universitair Medisch Centrum in Groningen om een verkennende studie te starten.”

Wie last heeft van een chronische hoofdpijn, adviseert Schortinghuis overigens om eerst contact op te nemen met de huisarts. „Eerst moeten andere oorzaken worden uitgesloten, zoals een hoge bloeddruk.”

Scepsis bij neurologen

Botox kán absoluut effectief zijn tegen hoofdpijn, stelt neuroloog Marc van Huizen van Treant, tevens chef van de hoofdpijnpoli in het ziekenhuis in Emmen.

Maar wat hem en andere neurologen betreft helpt botox slechts bij een specifieke subgroep van de patiënten met chronische migraine. „Wij gaan uit van een ander mechanisme dan het stilleggen van spieren”, zegt Van Huizen. „Want over die werkwijze is binnen onze beroepsgroep en bij andere pijnbestrijders veel scepsis.”

De neuroloog richt zich met botox op de neurotransmitters: pijnsignalen worden ermee geblokkeerd. Daarmee wordt zeker succes geboekt, zegt Van Huizen. „Van de specifieke groep migrainepatiënten die bij de neuroloog aan botox begint, komt ongeveer 40 procent terug omdat ze tevreden zijn over de resultaten. Bij de rest is dat niet zo en die komen dan in aanmerking voor medicatie.”

Voor de andere hoofdpijnpatiënten gelooft Van Huizen niet dat botox in de gezichtsspieren die eerste oplossing kan zijn. „Voor clusterhoofdpijn is het niet logisch. Maar als iemand zowel migraine heeft als spanningen in de kaakspieren, dan kan het tegen die spierspanning natuurlijk wel helpen.”

Ondanks dat hun werkwijze en inzichten niet helemaal overeenkomen, verwijzen neurologen van Treant soms wel degelijk naar de JC Kliniek van Schortinghuis en Contini.

Van Huizen: „Het is goed te benoemen dat wij in de reguliere zorg werken met diagnoses met bijbehorende indicaties, om vast te stellen waarmee een patiënt te maken heeft. Als iemand hierdoor niet in aanmerking komt voor een reguliere behandeling kun je aan alternatieven denken. Wie weet helpt het.”

‘Ik ben weer mezelf geworden’

De langste aanval van clusterhoofdpijn die Henri van der Veen (55) uit Emmen ooit had duurde 15 uur. „Dat was de hel”, zegt hij. Meestal duurden de aanvallen een kwartier, maar soms dus ook veel langer. Hij was voor zijn klachten al acht jaar onder behandeling bij een KNO-arts, de internist en uiteindelijk de neuroloog.

„Van alles geprobeerd, van injecties tot zuurstof. Je wil niet weten hoeveel van die flessen ik heb leeg gelurkt.” Het hielp wel iets, maar een echte oplossing voor zijn probleem werd niet gevonden. Door zijn clusterhoofdpijn werd Van der Veen volledig afgekeurd voor werk. Anderhalf jaar geleden belandde hij voor het verwijderen van een kies in de stoel bij Jurjen Schortinghuis, in zijn rol als kaakchirurg. Schortinghuis las in Van der Veens dossier over zijn zware hoofdpijnen en legde hem uit dat hij voor die problemen goede resultaten boekte in zijn privékliniek.

„Met botox dus”, zegt Van der Veen. „Ik vond het een sterk verhaal. Was heel sceptisch. Maar ik dacht: baat het niet dan schaad het niet. Bovendien: ik was op dat moment zover heen, dat ze mijn arm er wel mochten afhakken, als die hoofdpijn maar zou stoppen.”

Niet veel later zat Van der Veen bij Mark Contini in de behandelkamer. De eerste weken na de botox werden de klachten erger, zoals de arts al had aangekondigd, maar daarna nam de pijn af.

„Ik ben sindsdien pijnvrij geweest. Ik durf nu bijna te geloven dat ik van mijn hoofdpijn af ben. Echt fantastisch.” Om de drie maanden krijgt Van der Veen nieuwe injecties, om het effect te behouden. „Ik ga weer op reis en ik ben vrijwilligerswerk gaan doen, in een verzorgingshuis. Ik ben ook een stuk beter te pruimen dan voorheen. Ik ben weer mezelf geworden.”

Henri van der Veen uit Emmen: „Ik was zover heen dat ze wel een arm mochten afhakken als die hoofdpijn maar zou stoppen.”